

**PROCESSOS PSICOLINGÜÍSTICS ASSOCIATS
AMB LA LLENGUA MATERNA
QUE AFAVOREIXEN L'APRENENTATGE
DE L'ANGLÈS COM A SEGONA LLENGUA**
*PSYCHOLINGUISTIC PROCESSES ASSOCIATED
WITH MOTHER TONGUE THAT ENHANCE
LEARNING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE*

Olber Eduardo Arango Tobón, Isabel Cristina Puerta Lopera,*
José Wilmar Sánchez Duque* i Juan José Martí i Noguera***

Resum

L'objectiu de l'estudi va ser determinar els processos psicolingüístics bàsics de la llengua materna involucrats en l'aprenentatge d'anglès en nens de 9 a 12 anys d'edat d'institucions educatives públiques de la ciutat de Medellín, a Colòmbia. La mostra va estar conformada per 111 nens (60 nens amb competències altes en anglès i 51 amb competències baixes). Es prediu que els estudiants amb altes competències en anglès tindran millors execucions en les proves que mesuren les habilitats psicolingüístiques, particularment les que avaluen el desenvolupament fonològic. Els resultats van comprovar la hipòtesi ja que van mostrar l'existència de diferències estadísticament significatives en les execucions de les proves en què intervenen desenvolupament fonològic i processament sintàctic en el grup d'estudiants amb competències altes en anglès i en els estudiants amb baixes competències. El grup de nens

* Fundació Universitària Luis Amigó. Medellín, Colòmbia.

Correspondència: Olber Eduardo Arango i Tobón. Facultat de Psicologia i Ciències Socials. Fundació Universitària Luis Amigó. Direcció: Transversal 51A # 67B 90. Medellín, Colòmbia. E-mail: <olber.arangoto@amigo.edu.co>; <duarango@me.com>.

** Universitat Antonio Nariño. Cali, Colòmbia.

NOTA: Projecte finançat per la Fundació Universitària Luis Amigó (Funlam-Medellín – Colòmbia).

amb competències altes en anglès va obtenir millors execucions en les proves que requerien un adequat desenvolupament fonològic i millors competències en el processament sintàctic.

Paraules clau: aprenentatge de l'anglès, processos psicolingüístics, bilingüisme, desenvolupament fonològic, processament semàntic i sintàctic.

Abstract

The aim of the study was to determine the basic psycholinguistic processes of the mother tongue involved in learning English as second language in children 9-12 years old of public educational institutions of the city of Medellin - Colombia. The sample consisted of 111 children (60 children with high skills in English and 51 with low skills). It is predicted that students with higher English skills will have better performances in tests that measure psycholinguistic skills, particularly those that assess phonological development. The results proved the hypothesis and showed the existence of statistically significant differences in test runs that mediate phonological and syntactic processing development in the group of students with high skills in English and students with low skills. The group of children with high skills in English had better performances in tests requiring adequate phonological development and best skills in syntactic processing.

Key words: learning English, psycholinguistic processes, bilingualism, phonological development, semantic and syntactic processing.

Introducció

Alguns autors plantegen que un desenvolupament adequat de competències psicolingüístiques en la llengua materna (L1) és fonamental per aprendre a llegir, escriure, comprendre o desenvolupar habilitats específiques en una segona llengua (L2) (Crespo i Alfaro, 2010; Newman et al., 2010; Otaiba et al., 2009; Wild i Jenkins, 1999). Està ben establert que els nens amb dificultats o problemes en el desenvolupament i adquisició de processos psicolingüístics en L1 relacionats amb la consciència fonològica, el processament gramatical i el processament sintàctic, obtenen puntuacions per sota de la mitjana establerta en proves que avaluen aspectes de l'aprenentatge verbal (Bowler, Llemotges i Mottron, 2009; Hester et al., 2004; Mann i Roy, 2003; McCrudden i Schraw, 2009; Rodríguez et al., 2012; Suárez, García de Castro i Cuetos, 2012). Si bé les dificultats en l'aprenentatge d'una segona llengua també estan associades

amb altres factors com els ambientals, familiars, pedagògics, sensorials, cognitius, entre d'altres, alguns autors són insistents en la idea que assenyala la importància d'un desenvolupament adequat i de l'adquisició d'habilitats fonològiques, sintàctiques i semàntiques per a l'aprenentatge de qualsevol llengua (Dimitrijevic, 2011; Mann i Roy, 2003; McCrudden i Schraw, 2009; Parra, Hoff i Core, 2011).

El propòsit fonamental d'aquest estudi va ser establir les relacions entre les habilitats psicolingüístiques avaluades en espanyol com a L1 i l'aprenentatge de l'anglès com a L2. D'acord amb les tendències científiques actuals sobre aquest tema, diversos estudis (Alcántara et al., 2010; Blaiklock, 2004; Carroll, 2004; Catts et al., 2002; Kyle i Harris, 2010; Mann i Roy, 2000; Serrat et al., 2010), proposen una relació entre els processos fonològics, sintàctics i semàntics del llenguatge, donada l'estreta i significativa associació entre el desenvolupament fonològic i els processos d'aprenentatge de la lectura i escriptura en els nens. D'aquesta manera, la hipòtesi central del nostre estudi planteja la relació entre els processos psicolingüístics bàsics de la llengua materna com a elements fonamentals per a l'aprenentatge d'una segona llengua, particularment, el desenvolupament fonològic i el processament sintàctic.

Alcántara et al. (2010) proposen específicament que el desenvolupament fonològic i lexical són essencials per a l'aprenentatge de la lectura. En el seu estudi van avaluar una mostra de 194 nens de 7 a 13 anys d'edat, de 2n, 4t i 6è d'educació bàsica de la ciutat de Mèxic. Aquests autors van trobar que, d'acord amb el desenvolupament fonològic i lexical, s'automatitzen els processos en la lectura, és a dir, és possible establir que el desenvolupament fonològic i lexical són indicadors predictius per a l'aprenentatge de la lectura en L1 i L2. En aquesta mateixa línia, Kyle i Harris (2010), donen suport a la hipòtesi sobre la incidència dels processos psicolingüístics fonològics i sintàctics per a l'aprenentatge de la lectura en L1. Aquests autors van estudiar el desenvolupament de la capacitat de lectura en un grup de 29 nens sords de 7 a 8 anys d'edat, mitjançant un seguiment per 3 anys. Durant cada any es va exposar a aquests nens a tasques i activitats relacionades amb processos fonològics, sintàctics, semàntics i cognitius. Els resultats mostraren un augment en habilitats de comunicació oral i escrita quan s'incrementaven els desenvolupaments en els processos psicolingüístics relacionats amb la consciència fonològica i processos sintàctics.

Alguns estudis han analitzat la incidència del sexe i l'edat en el desenvolupament de processos fonològics, semàntics i sintàctics en població infantil. Per a Pavez, Maggiolo, Peñaloza i Colona (2009) l'edat és un factor fonamental en el desenvolupament i la consolidació de processos fonològics durant l'adquisició del llenguatge, ja que el perfil psicolingüístic dels nens canvia d'acord amb el desús d'estratègies de simplificació del llenguatge i la incorporació de noves estratègies que involucren processos més complexos i que de forma progres-

siva generen una estructura i una funció del llenguatge adequada a l'edat i el desenvolupament que tenen. Per a alguns autors, el sexe no és una variable que incideixi de manera espectacular en el desenvolupament dels processos psicolingüístics (González, 1989; Wong, Leng, Siu & Lam, 2012).

D'altra banda, Gottardo i Mueller (2009) van utilitzar les habilitats psicolingüístiques associades a la primera llengua (L1) i a la segona llengua L2 com a predictors per provar la vista simple (simple view) com a model en la comprensió lectora en la segona llengua. La vista simple suposa que la comprensió lectora està relacionada amb les habilitats orals i de descodificació de la comprensió del llenguatge oral. En la investigació van avaluar 131 hispanoparlants (mexicans) amb una mitjana d'edat de 6 anys (DS = 7 mesos) que es trobaven en procés d'aprenentatge de l'anglès. L'estudi va confirmar l'existència d'un model de mesura de 3 factors que suggereix que la consciència fonològica, la consciència gramatical i el vocabulari receptiu a L1 i L2 s'haurien de considerar constructes separats però relacionats, i que l'aptitud lingüística en L1 implicava aquests processos psicolingüístics com a pilar fonamental per a l'aprenentatge d'una segona llengua (l'anglès).

En aquesta mateixa línia, Rodríguez, Buiza, Adrian i Alegria (2012) van avaluar els components essencials del processament psicolingüístic en la producció oral i escrita en una mostra de 194 participants (83 monolingües de l'espanyol i 111 bilingües àrab-darija-espanyol) pertanyents a 4 col·legis públics de Ceuta (Espanya). Les habilitats psicolingüístiques estudiades van ser el processament morfosintàctic, el vocabulari, processament semàntic, fonològic i sintàctic. Aquests investigadors van trobar que els nens que tenien un desenvolupament i una consolidació adequats d'habilitats morfosintàctiques i fonològiques en L1, van obtenir millors resultats en l'aprenentatge de la lectoescriptura en L2. Els resultats d'aquest estudi confirmen també la hipòtesi que sosté la importància d'un desenvolupament adequat de les habilitats psicolingüístiques de L1 per a l'adquisició i aprenentatge de L2, especialment en l'adquisició de vocabulari, processament morfosintàctic, semàntic i fonològic.

Finalment Sparks, Patton i Ganschow (2012) van determinar la importància de les habilitats psicolingüístiques de L1 per a l'aprenentatge de L2, avaluant els rendiments, les aptituds i les competències de 208 estudiants amb una mitjana d'edat de 16.2 anys (DS = 1.5 anys) que assistien a diferents cursos de llengües estrangeres (espanyol, francès i alemany); aquests investigadors van trobar que les habilitats en la descodificació sintàctica de paraules i oracions, la consciència fonològica, la fluïdesa verbal, la comprensió de lectura i la riquesa en el vocabulari, van ser forts predictors de L1 per a l'aprenentatge d'aquests idiomes. Aquest estudi també suggereix que el perfil cognitiu associat amb les aptituds i les habilitats de L1 augmenta la probabilitat d'èxit en l'adquisició i aprenentatge d'una segona llengua.

Els estudis anteriors recolzen la nostra hipòtesi sobre les relacions entre el desenvolupament fonològic, els processos sintàctics i semàntics com a factors psicolingüístics bàsics per a l'aprenentatge d'una llengua. Tanmateix, algunes investigacions han trobat que certs processos psicolingüístics serien predictors més forts que altres per a l'aprenentatge de L2. D'acord amb Durgunoglu i Goldenberg (2010), l'aprenentatge de qualsevol llengua implica de manera central el desenvolupament fonològic, ja que aquest és una funció psicolingüística bàsica que només cal desenvolupar una vegada, mentre que els processos sintàctics i semàntics tenen una gran variació segons la naturalesa lingüística de la llengua que s'aprèn.

L'objectiu de la present investigació va ser determinar els processos psicolingüístics bàsics de L1 (espanyol) que faciliten l'aprenentatge de l'anglès com a L2 en nens de 9 a 12 anys d'edat d'institucions educatives públiques de la ciutat de Medellín. Els processos psicolingüístics que es van avaluar de L1 van ser: vocabulari receptiu, desenvolupament fonològic, processament sintàctic i processament semàntic. Atenent a la revisió anterior de la bibliografia, esperem trobar una forta relació entre els processos fonològics de L1 com a predictor de l'èxit en l'aprenentatge de l'anglès com a L2.

Mètode

Participants

Van conformar la mostra nens d'ambdós sexes matriculats en els graus de 4t i 5è de bàsica primària i 1r de secundària, amb edats compreses entre 9 i 12 anys, pertanyents a col·legis públics d'estrats socioeconòmics baixos (estrats 2 i 3) (Institució Educativa Hèctor Abad Gómez; Institució Educativa Marco Fidel Suárez; Institució Educativa Francisco Miranda; Institució Educativa Samuel Barrientos) de la ciutat de Medellín (Colòmbia) i registrats a la secretària municipal d'educació en l'any 2010. Les metodologies didàctiques per a l'ensenyament de l'anglès d'aquests col·legis es van emmarcar en l'ús de classes de dues hores setmanals, amb eines multimèdia i activitats ludicopedagògiques com l'ús de cartilles, contes, historietes i jocs de taula, totes aquestes activitats dirigides a l'enriquiment de vocabulari i la comprensió bàsica d'estructures sintàctiques de l'anglès; cal anotar que cap dels col·legis que van conformar la mostra pretén dins dels seus currículums formar estudiants bilingües, només formar els seus estudiants perquè assoleixin el nivell més bàsic de l'anglès (A1), segons el Marc Comú Europeu. El criteri per determinar l'edat dels participants en aquest estudi va ser el desenvolupament i la consolidació dels

processos psicolingüístics que es van avaluar. A Colòmbia s'inicia normalment la primària a partir dels 6 anys d'edat, per això, els nens que estaven entre els 9 i 12 anys d'edat pertanyien als cursos de 4t i 5è i a 1r de secundària.

La mostra es va establir mitjançant mostreig probabilístic per conglomerats. Es va prendre com a univers poblacional el nombre total d'estudiants de 9 a 12 anys d'edat, que cursaven 4t i 5è de bàsica primària i 1r de secundària en col·legis públics de l'àrea urbana de la ciutat de Medellín. El total de l'univers poblacional va ser de 93.844 estudiants, per a una mostra total de 111 subjectes amb un marge d'error del 10%. La mostra es va dividir en dos grups: 60 nens amb altes competències en anglès i 51 amb baixes competències, d'acord amb les mitjanes finals obtingudes en l'assignatura d'anglès de l'any anterior (els nens que obtingueren notes superiors de 4.0 fins a 5.0 van ser classificats amb altes competències, mentre que si les seves notes eren inferiors a 4.0 i fins 1.0 van ser classificats en el grup de baixes competències) i amb l'aplicació d'una prova d'aptitud bàsica en anglès, la qual va ser dissenyada per docents del Centre d'Idiomes de la Fundació Universitària Luis Amigó (Funlam). Tots els nens havien de tenir un coeficient intel·lectual total normal (entre 85 i 115), segons el test de vocabulari receptiu Peabody (Dunn, Dunn i Arribas, 2006; Prout i Schwartz, 1984), i havien d'estar estudiant en alguna institució educativa pública de la ciutat de Medellín. Es van excloure tots els nens que tinguessin trastorns actuals o previs relacionats amb l'adquisició o desenvolupament del llenguatge, que s'estiguessin o haguessin realitzat algun tipus de capacitació extracurricular en anglès o que haguessin viatjat i estat més d'un mes en un país de parla anglesa.

Procediment

Per a l'aplicació de les proves, primer es va demanar l'autorització a la Secretaria d'Educació del municipi de Medellín, després es va realitzar una reunió amb docents, pares de família i estudiants de cada institució perquè coneguessin les generalitats del projecte i tant pares de família com estudiants signessin el consentiment informat. L'aplicació de les proves va córrer a càrrec de l'equip d'investigació format per professionals en l'àrea de psicologia. Cada protocol d'avaluació es va aplicar de forma individual i va tenir una durada d'1 hora i 30 minuts aproximadament, i es va realitzar en horari lectiu al matí o a la tarda, segons els horaris de les institucions.

Instruments

PROVA DE VOCABULARI RECEPTIU I FUNCIONAMENT INTEL·LECTUAL

Es va aplicar la prova Peabody Picture Vocabulary Test (Test de Vocabulari en imatges; Dunn, Dunn i Arribas, 2006). Aquest test es va usar amb dues finalitats: primer, avaluar el nivell de vocabulari receptiu i segon, mesurar de forma ràpida el funcionament intel·lectual dels nens (Bell et al., 2001; Dunn, Dunn i Arribas, 2006; Heinz et al., 2007; Prout i Schwartz, 1984).

Per a la classificació dels grups, es va usar una metodologia que permetés establir les aptituds bàsiques en anglès i les mitjanes de les notes en els cursos d'anglès dels nens que van participar en l'estudi. El disseny d'aquesta estratègia va anar a càrrec de docents llicenciats en idiomes (professors del Centre d'Idiomes de la Funlam). La idea va ser establir les habilitats del component oral i escrit en anglès. El component oral es va enfocar per avaluar les habilitats en pronunciació i la comprensió d'instruccions bàsiques en anglès. El component escrit va permetre establir el reconeixement de vocabulari i un component sintàctic bàsic. La puntuació màxima d'aquesta prova va ser de 49 punts. Els nens classificats amb altes competències havien d'obtenir almenys 23 punts i els nens amb baixes competències van obtenir puntuacions iguals o menors a 18 punts.

PROVES DE DESENVOLUPAMENT FONOLÒGIC

Es va usar el test de supressió fonològica de Bosch (1983), el qual consta de 32 paraules (28 substantius, 3 adjectius relatius al color i un adjectiu numeral cardinal), les quals compleixen amb els següents criteris: *a)* nombre limitat de lletres, *b)* inclouen tots els fonemes de la llengua en més d'una posició o context fonèmic, així com grups tant consonàntics com vocàlics, i *c)* són paraules pertanyents al vocabulari infantil i susceptibles de representació gràfica.

D'altra banda, es va utilitzar la prova de segmentació fonològica de Yopp (1995) adaptada a l'espanyol, la qual consta d'una llista de 22 paraules, on l'avaluador llegeix cada paraula al nen i se li demana que separi cadascun dels sons que la componen, fent especial èmfasi en la producció de cada so que conforma la paraula (Yopp, 1995; Yopp i Yopp, 2000).

PROVES DE PROCESSAMENT SEMÀNTIC I SINTÀCTIC

Es van usar les subproves de processament semàntic i sintàctic del test de Predicció Lectora (Bravo, Villalón & Orellana, 2004). La subprova de processament semàntic consta de vint oracions incompletes, cadascuna amb quatre opcions de resposta. La idea és que el nen aconsegueixi organitzar adequadament cada oració. La subprova de processament sintàctic consta de vint oracions desorganitzades sintàcticament. La tasca consisteix en què el nen organitzi cada oració de forma coherent i li doni un sentit.

Resultats

A la taula 1, s'observa la variable sexe segons els resultats en la prova d'anglès en ambdós grups (nens amb nivell alt o baix en la prova d'anglès). Es pot establir que no hi ha diferències estadísticament significatives entre les dues variables (X^2 0395 $p > 0.05$), és a dir, que a l'hora de respondre la prova d'anglès (amb els seus components oral i escrit) no hi va haver evidències que recolzessin la idea de millors resultats en cap dels dos sexes (puntuacions dones: 56.9%; puntuacions homes 50.9%).

TAULA 1

Distribució percentual del sexe segons la prova de classificació d'anglès

Sexe	Classificació prova anglès		χ^2	g.l.	p
	Alt %	Baix %			
Femení	56.9%	43.1%	0395	1	0.530
Home	50.9%	49.1%			

L'anàlisi de les proves psicolingüístiques (vocabulari receptiu, test de Bosch, test de Yopp i les proves de processament sintàctic i semàntic), va mostrar que els tests que avaluen el processament sintàctic i el desenvolupament fonològic estan significativament relacionats amb els exercicis orals i escrits aplicats als nens per determinar si tenien un rendiment alt o baix en anglès. És a dir, aquells nens que van obtenir puntuacions altes en la prova d'anglès (entre 23 i 49 punts) van ser els que millors execucions van presentar en processament sintàctic i desenvolupament fonològic.

En analitzar les proves psicolingüístiques, s'aprecia que les puntuacions en processament sintàctic presenten una associació significativa amb la prova de classificació d'anglès ($p < 0.05$), la mitjana de la prova de processament sintàctic per als estudiants amb resultat alt en la prova d'anglès va ser de 16.47 ± 2.96 punts, puntuació que és major en comparació amb els estudiants que van obtenir execucions baixes en aquesta prova. D'altra banda, les proves sobre desenvolupament i segmentació fonològica (tests de Yopp i test de Bosch) van presentar associacions significatives amb les puntuacions altes en la prova d'anglès ($p > 0,05$). No es van trobar diferències estadísticament significatives segons l'edat quan es van comparar els estudiants segons la prova de classificació i les altres proves psicolingüístiques (taula 2).

TAULA 2
*Comparació entre la classificació de la prova d'anglès (alt i baix)
segons proves psicolingüístiques i edat*

	Alt	Baix	t	p
Processament sintàctic	16.47 ± 2.966	14.63 ± 2.842	3.319	0.001
Processament semàntic	14.88 ± 3.469	14.71 ± 2.744	0.295	0.769
Test de Yoop	14.83 ± 5.250	12.63 ± 6.425	1.991	0.049
Vocabulari receptiu	99.25 ± 8.117	97.43 ± 7.648	1.208	0.230
Edat	10	10	1306.5	0.160
Test de Bosch	28	25	1024.5	0.003

Per construir un model de regressió logística per avaluar el resultat anterior, que mostra relacions significatives entre la prova de classificació en anglès i algunes proves psicolingüístiques (processament sintàctic, Test de Yopp, test de Bosch), es van incloure també la prova de vocabulari receptiu i l'edat, ja que dins del model van produir un valor p inferior a 0.25. D'acord amb el model de regressió, per cada punt de més que un estudiant obtingui en la prova de processament sintàctic, la probabilitat d'obtenir un resultat alt en la prova d'anglès s'incrementa entre 1.0 a 1.4 vegades. Tenint en compte això, el test de Bosch i la prova de processament sintàctic (variables independents) són les que reflecteixen una relació més significativa ($p < 0.05$) (taula 3).

TAULA 3
*Model de regressió logística múltiple (N = 111) d'acord amb les execucions
en la prova d'anglès, processament sintàctic, test Yopp, Bosch, vocabulari receptiu i edat*

Variables	p	Odds Ratio	IC 95% Inferior	IC 95% Superior
Processament sintàctic	0.006	1.234	1.062	1.435
Test de Yopp	0.683	1.016	0.941	1.098
Edat	0.060	1.623	0.980	2.689
Test de Bosch	0.038	1.089	1.005	1.180
Vocabulari receptiu	0.342	1.027	0.972	1.084

Discussió

Les troballes d'aquest estudi permeten comprendre millor les bases psicolingüístiques en l'aprenentatge d'una segona llengua i obren la possibilitat de definir millors processos d'ensenyament i aprenentatge de l'anglès en el context educatiu colombià. D'acord amb aquests resultats es pot establir que, en els processos d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura d'una llengua, és essencial el desenvolupament i la consolidació de processos psicolingüístics com ara la consciència fonològica, els processos relacionats amb el coneixement del vocabulari, els processos sintàctics i gramaticals. No obstant això, les posicions estan dividides a l'hora d'establir els elements psicolingüístics més bàsics per a l'aprenentatge d'una segona llengua.

Els nostres resultats suggereixen que l'èmfasi en la fluïdesa i el coneixement del vocabulari no aconsegueixen donar compte dels processos subjacents a les habilitats psicolingüístiques per aprendre una segona llengua, encara que alguns autors emfatitzen la importància central d'aquests processos psicolingüístics en el desenvolupament de la comprensió d'un llenguatge i de les habilitats relacionades amb la comprensió de la lectura i l'adquisició de competències en l'escriptura. Si bé aquests resultats són interessants a l'hora de descriure elements del processament semàntic com a processos bàsics en l'èxit per a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura de l'anglès, no donen compte dels processos subjacents a les habilitats psicolingüístiques per aprendre una segona llengua. Si un subjecte té una riquesa considerable en el seu vocabulari, això li permetrà en major mesura aprendre a llegir i a escriure més ràpidament que un altre subjecte que no tingui aquesta riquesa (Blachowicz, Fisher i Ogle, 2006; Hiebert, 2005).

D'altra banda, existeixen evidències que estableixen relacions estretes entre alguns processos psicolingüístics en l'aprenentatge d'una segona llengua. Taylor i Skanes (1975) han proposat una configuració psicolingüística bàsica que podria afavorir l'aprenentatge d'un segon idioma. Aquesta configuració estaria basada primordialment en processos fonològics i sintàctics, els quals representarien habilitats relacionades amb les operacions lingüístiques dirigides a establir la composició sonora de les lletres i les paraules, i les operacions que el subjecte realitza per comprendre i manipular la forma en què s'estructura el llenguatge. Aquestes troballes recolzen els resultats de la nostra investigació pel que fa al paper primordial que tenen els processos de consciència fonològica i el processament sintàctic com a processos psicolingüístics bàsics per a l'aprenentatge de l'anglès.

D'acord amb això, en el nostre estudi, els estudiants que millors resultats van tenir en la prova d'anglès, també van obtenir alts resultats en la prova de processament sintàctic, cosa que suggereix una relació significativa ($p < 0.05$) entre les habilitats en una segona llengua i un desenvolupament adequat en l'ha-

bilitat per etiquetar cadascun dels components sintàctics que apareixen en les oracions i l'anàlisi de com les paraules es combinen per formar construccions gramaticalment correctes tant en la seva llengua materna com en l'aprenentatge de la segona llengua. Aquesta troballa és corroborada per diversos investigadors que han trobat relació entre el desenvolupament del llenguatge i la seva influència en l'aprenentatge d'una segona llengua pel que fa als processos morfològics i sintàctics (Baayen, Feldman i Schreuder, 2006). De fet, hi ha investigadors que proposen que les capacitats narratives dels nens (que reflectirien el seu desenvolupament en el processament sintàctic) serien predictors psicolingüístics bàsics per al desenvolupament d'una segona llengua (Messer et al., 2010; Place i Hoff, 2010).

Un altre aspecte rellevant en els resultats d'aquest estudi va ser que la prova Yopp (segmentació fonològica) i la prova Bosch (desenvolupament fonològic) també presenten una associació significativa amb la classificació d'anglès ($p < 0.05$); això suggereix que, d'acord amb el desenvolupament fonològic del subjecte i les seves habilitats per segmentar els sons de les paraules, més èxit tindrà a l'hora d'aprendre i desenvolupar una segona llengua, en aquest cas l'anglès.

Hi ha estudis que proposen al desenvolupament fonològic com a eix central i predictor universal en l'aprenentatge i la consolidació de la llengua materna i els processos d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura (Crespo i Alfaro, 2010). En aquesta línia d'argumentació, alguns autors proposen que, una vegada que el nen sigui capaç de reflexionar sobre els components de la seva llengua materna, i així prengui consciència metalingüística (reflexió sobre els propis processos de llenguatge) i apliqui el seu desenvolupament fonològic en l'aprenentatge d'una segona llengua, després, el mateix desenvolupament fonològic que s'ha desenvolupat i consolidat en el nen en la seva llengua materna, sigui transferit a l'aprenentatge de la pronunciació i la fluïdesa verbal d'una segona llengua.

En aquesta investigació es va observar que aquells nens el desenvolupament fonològic dels quals encara no estava ben desenvolupat o consolidat van obtenir puntuacions baixes en la prova d'anglès, específicament en el component oral. Això reforçaria la idea de la importància central del component fonològic com a predictor d'un aprenentatge eficient de l'anglès com a segona llengua (Durgunoglu i Goldenberg, 2010).

Conclusions

En general es pot concloure segons els resultats obtinguts en aquesta investigació que les habilitats psicolingüístiques relacionades amb el processament sintàctic estan associades a l'aprenentatge L2. Habilitats com ara comprendre

l'estructura d'una oració, l'organització oral i escrita del llenguatge, o les relacions de les paraules dins d'una oració (sintaxi), són processos sintàctics que reflecteixen elements bàsics per a l'aprenentatge de l'anglès. En aquest sentit, el domini de les estructures sintàctiques és fonamental per a l'organització i el desenvolupament de la comprensió i la producció d'una llengua. Segons els resultats obtinguts, els estudiants amb altes puntuacions en la prova d'anglès mostraven millors resultats en les proves de processament sintàctic.

D'altra banda, no es van trobar relacions clares entre les habilitats psicolingüístiques relacionades amb el vocabulari receptiu i el processament semàntic quant a l'aprenentatge d'una segona llengua. Si bé és lògic pensar que en l'aprenentatge d'una segona llengua és central acumular un repertori de paraules i els seus significats, sembla més elemental desenvolupar primer processos que permetin relacionar els grafemes amb els seus respectius sons i desenvolupar habilitats que permetin la comprensió de les estructures de les oracions i incorporar un patrimoni de paraules i significats en forma de vocabulari. Finalment, els resultats d'aquest estudi generen una millor comprensió i explicació de les dimensions psicolingüístiques i cognitives de l'aprenentatge de l'anglès en els nens, cosa que permetrà generar noves idees de recerca aplicada als objectius i proposar noves metodologies o estratègies didàctiques que impactin en els processos d'ensenyament i aprenentatge de llengües estrangeres en el context educatiu.

Referències

- Álcantara, V., Bernal, J., Silva, J., Rodríguez, M., Yañez, G., Fernández, T., & Del Rio, Y. (2010). Procesamiento fonológico y léxico en niños normoletores de educación primaria. *Infancia y Aprendizaje*, 33(3), 413-425.
- Baayen, R. H., Feldman, L. B., & Schreuder, R. (2006). Morphological influences on the recognition of monosyllabic monomorphemic words. *Journal of Memory and Language*, 55, 290-313. En línia: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download;jsessionid=D3057C11CC698176396FDFCBB942E424?doi=10.1.1.112.844&rep=rep1&type=pdf>.
- Bell, N. L., Lassiter, K. S., Matthews, T., & Hutchinson, M. B. (2001). Comparison of the Peabody Picture Vocabulary Test-Third Edition and Wechsler Adult Intelligence. *Journal of Clinical Psychology*, 57(3), 417-422.
- Blachowicz, C., Fisher, P., & Ogle, D. (2006). Vocabulary: Questions from the classroom. *Reading Research Quarterly*, 41(4), 524-539. doi: 10.1598/RRQ.41.4.5.
- Blaiklock, K. (2004). The importance of letter knowledge in the relationship between phonological awareness and Reading. *Journal of research in Reading*, 27(1), 36-57. doi: 10.1111/j.1467-9817.2004.00213.x.

- Bosch, L. (1983). El desarrollo fonológico infantil: una prueba para su evaluación. *Anuario de Psicología*, 28(1), 85-114
- Bowler, D., Limoges, E., & Mottron, L. (2009). Different verbal learning strategies in autism spectrum disorder: Evidence from the Rey auditory verbal learning test. *Journal of Autism & developmental disorders*, 39(6), 910-915. doi: 10.1007/s10803-009-0697-4
- Bravo, V. L., Villalón, M., & Orellana, E. (2004). Los procesos cognitivos y el aprendizaje de la lectura inicial: diferencias cognitivas entre buenos lectores y lectores deficientes. *Estudios Pedagógicos*, 30, 7-19. doi: 10.4067/S0718-07052004000100001.
- Carroll, J. (2004). Letter knowledge precipitates phoneme segmentation, but not phoneme invariance. *Journal of research in Reading*, 27(3), 212-225. doi: 10.1111/j.1467-9817.2004.00228.x.
- Catts, H. W., Gillespie, M., Leonard, L. B., Kail, R. V., & Miller, C. A. (2002). The role of speed of processing, rapid naming and phonological awareness in Reading achievement. *Journal of learning disabilities*, 35, 509-524. doi: 10.1111/j.1467-9817.2004.00228.x.
- Crespo, A. N & Alfaro, F. P. (2010). Desarrollo tardío del lenguaje: la conciencia metapragmática en la edad escolar. *Universitas Psychologica*, 9(1), 229-240. En línea: <http://www.scielo.org.co/pdf/rups/v9n1/v9n1a18.pdf>.
- Dimitrijevic, S. J. (2011). The relevance of structural description for analyses of bilingual talk – interaction: Some evidence from Serbian-English bilingual interaction. *Journal of Pragmatics*, 43, 2187-2203. doi: 10.1016/j.pragma.2011.02.002
- Dunn, L. M., & Dunn, L. M. (1997). Peabody picture vocabulary test – 3rd edition. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
- Dunn, L., Dunn, L. M., & Arribas, A. (2006). PPUT – III Peabody, Test de vocabulario en imágenes. Madrid, TEA Ediciones.
- Durgunoglu, A. Y., & Goldenberg, C. (2010). Language and literacy development in bilingual settings. New York Guilford.
- Gottardo, A., & Mueller, J. (2009). Are first – and second – lenguaje factors related in predicting second – lenguaje Reading comprehension? A study of spanish – speaking children acquiring english as a second lenguaje from first to second grade. *Journal of educational psychology*, 101(2), 330-344. doi: 10.1037/a0014320.
- González, M. J. (1989). Análisis del desarrollo fonológico en sujetos malagueños. *Infancia y Aprendizaje*, 48, 7-24.
- Gutierrez-Clellen, V. F. (2002). Narratives in two languages: Assessing performance of bilingual children. *Linguistics and Education*, 13(2), 175-197. doi: 10.1016/S0898-5898(01)00061-4.

- Heinze, E., Prieto, M. F., Sampaio, A., & Gonçalves, Ó. (2007). Valoración interlingüística de la producción verbal a partir de una tarea narrativa en el síndrome de Williams. *Psicothema*, *19*(3), 428-434. En línea: <http://www.unioviado.net/reunido/index.php/PST/article/view/8550/8414>.
- Hester, R., Kinsella, G., Ong, B., & Turner, M. (2004). Hopkins verbal learning test: normative data for older Australian adults. *Australian Psychologist*, *39*(3), 251-255. doi: 10.1080/00050060412331295063.
- Hiebert, E. H. (2005). In pursuit of an effective, efficient vocabulary curriculum for elementary students. En E. H. Hiebert & M. Kamil (eds.), *Teaching and learning vocabulary: Bringing research to practice* (pp. 243-263). Mahwah: NJ: Erlbaum.
- Hresko, W. P., Reid, D. K., & Hammill, D. D. (1981). *The Test of Early Language Development (TELD)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Kyle, F. E., & Harris, M. (2010). Predictors of reading development in deaf children: A 3 year longitudinal study. *Journal of Experimental Child Psychology*, *107*, 229-243. doi: 10.1016/j.jecp.2010.04.011.
- Mann, V., & Roy, J. (2003). Phonological awareness speech development and letter knowledge in preschool children. *Annals of Dyslexia*, *53*(1), 149-174. doi: 10.1007/s11881-003-0008-2.
- McCrudden, M. & Schraw, G. (2009). The effects of relevance instructions and verbal ability on test processing. *Journal of experimental education*, *78*(1), 96-117.
- Messer, M. H., Leseman, P. P., Boom, J., & Mayo, A. Y. (2010). Phonotactic probability effect in nonword recall and its relationship with vocabulary in monolingual and bilingual preschoolers. *Journal of Experimental Child Psychology*, *105*, 306-323.
- Mier, M. M., Martínez, A. P., Arteaga, G. I., & Fernández, C. (2003). Un estudio del lenguaje receptivo en niños con dificultades en el aprendizaje. *Revista cubana de psicología*, *20*(2), 128-135. En línea: http://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0257-43222003000200004.
- Newman, E. H., Tardif, T., Huang, J., & Shu, H. (2010). Phonemes matter: The role of phoneme-level awareness in emergent chinese reader. *Journal of Experimental Child Psychology*, *108*(2), 242-259. doi: 10.1016/j.jecp.2010.09.001.
- Otaiba, S. A., Petscher, Y., Pappamihiel, N. E., Williams, R. S., Dyrland, A. K., & Connor, C. (2009). Modeling oral Reading fluency development in latino students: A longitudinal study across second and third grade. *Journal of educational psychology*, *101*(2), 315-329. doi: 10.1037/a0014698.
- Parra, M., Hoff, E., & Core, C. (2011). Relations among language exposure, phonological memory, and language development in spanish – english bilingually developing 2 years olds. *Journal of Experimental Child Psychology*, *108*, 113-125. doi: 10.1016/j.jecp.2010.07.011

- Pavez, M. M., Maggiolo, M., Peñaloza, C., & Colona, C. J. (2009). Desarrollo fonológico en niños de 3 a 6 años:; incidencia de la edad, el género y el nivel socioeconómico. *Revista de lingüística teórica y aplicada*, 47(2), 89-109.
- Place, S., & Hoff, E. (2010). Language use in bilingual homes. New York: Poster presented to the conference on human development.
- Proutt, H. T. & Schwartz, J. F. (1984). Validity of Peabody picture vocabulary test – revised with mentally retarded adults. *Journal of clinical psychology*, 40(2), 584-587. doi: 10.1002/1097-4679(198403)40:2<584::AID-JCLP2270400234>3.0.CO;2-N.
- Rodríguez, M. J., Buiza, J. J., Adrián, J. A., & Alegría, J. (2012). Lengua oral, bilingüismo y dificultades en el aprendizaje de la lengua escrita. *Infancia y Aprendizaje*, 35(3), 343-364.
- Serrat, E., Saenz, M., Badia, I., Aguilar, E., Olmo, R., Lara, F., Serra, M. (2010). La relación entre el aprendizaje léxico y el desarrollo gramatical. *Infancia y Aprendizaje*, 33(4), 435-448.
- Sparks, R., Patton, J., & Ganschow, L. (2012). Profiles of more and less successful L2 learners: A cluster analysis study. *Learning and Individual Differences*, 22, 463-472.
- Suárez, C. P., García de Castro, M., & Cuetos, F. (2012). Variables predictoras de la lectura y la escritura en castellano. *Infancia y Aprendizaje*, 36(1), 77-89.
- Taylor, L. J., Skanes, G. R. (1975). Psycholinguistic abilities of children in isolated communities of Labrador. *Canadian Journal of behavioural science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, 7(1), 30-39. doi: 10.1037/h0081892.
- Wilde, J. A. & Jenkins, J. (1999). A longitudinal study of the relation between language and theory of mind development. *Developmental psychology*, 35(5), 1311-1320. doi: 10.1037/0012-1649.35.5.1311.
- Willis, S., Bell, M., & McCallum, R. (2009). Relation of native – lenguaje Reading and spelling abilities to attitudes toward learning a second language. *Preventing school failure*, 54(1), 30-40.
- Wong, A. M., Leng, C., Siu, E. K., & Lam, C. C. (2012). Validating the language domain subtest in a developmental assessment scale for preschool children. *Research in developmental disabilities*, 33, 1633-1641.
- Yopp, H. K. (1995). A test for assessing phonemic awareness in Young children. *The Reading Teacher*, 49(1), 20-29. En línea: <http://www.jstor.org/stable/20201554>.
- Yopp, H. K., & Yopp, R. H. (2000). Supporting phonemic awareness development in the classroom. *The reading teacher*, 54(2), 130-143. En línea: <http://www.jstor.org/stable/20204888>.

